

VENDIM
Nr. 34, datë 29.5.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja kryetar i Gjykatës Kushtetuese

Sokol Berberi anëtar i “ “

Vitore Tusha anëtare e “ “

Fatmir Hoxha anëtar i “ “

Gani Dizdari anëtar i “ “

Besnik Imeraj anëtar i “ “

Fatos Lulo anëtar i “ “

Vladimir Kristo anëtar i “ “

me sekretare admira babaj, në datën 02.04.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 16 akti, që i përket:

KËRKUES: Berti Malja, Valbona (Malja) Zaja, përfaqësuar nga avokat Ilir Selenica, me prokurë të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Zyra Vendore e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZVRPP) Krujë, komuna Bubq Krujë, në mungesë, Flamur Muka, Loreta Muka, në mungesë, Enea Muka, në mungesë, Ardian Muka, në mungesë, Agron Karaj, në mungesë, Lindita Karaj, në mungesë, Zyber Demiri, në mungesë, Emine Demiri, në mungesë, Lindita Muka, në mungesë, Riza Muka, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimit nr. 00-2014-2325(372), datë 03.06.2014 i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenet 27, 45 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.12.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësve, që janë shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar Flamur Muka, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuësit janë trashëgimtarët ligjorë të të ndjerit Rexhep Malja, banor i fshatit Budull, komuna Bubq. Me aktin e marrjes së tokës në pronësi nr. 355 të vitit 1992, Komisioni i Ndarjes së Tokës në Fshat ka kaluar në pronësi të Rexhep Maljat një sipërfaqe toke prej 16.920 m², ndër të cilat edhe një parcelë me sipërfaqe 10.350 m² (pasuria nr. 42/18).

2. Në datën 22.02.2001 midis Rexhep Maljat dhe kryetarit të komisionit, kryeplakut, përfaqësuesit të komunës dhe kryetarit të komunës Bubq është mbajtur procesverbal për refuzimin e marrjes në pronësi të ngastrës nr. 42/18 nga ana e Rexhep Maljat.

3. Me vendimin nr. 1, datë 11.04.2002, komuna Bubq ka vendosur t'i kalojë në pronësi zotit Flamur Muka ngastrën nr. 42/18 të lartpërmendur dhe me aktin e marrjes së tokës në pronësi nr. 423, datë 11.04.2002 është bërë kalimi i pronësisë. Sipas të dhënave të ZVRPP-së Krujë mbi këtë pasuri janë kryer më pas transaksione të tjera në favor të subjekteve të interesuara.

4. I ndjeri Rexhep Malja i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Krujë me kërkesëpadi me objekt pavlefshmërinë e aktit administrativ nr. 423, datë 11.04.2002, si dhe të akteve të tjera që rrjedhin prej tij. Ai pretendon se në momentin që ka refuzuar marrjen e tokës në pronësi nuk ka pasur dijeni për ligjet në

fuqi dhe se gjithsesi heqja dorë nuk është vlefshme pasi nuk është bërë nga të gjithë anëtarët e familjes bujqësore (që sipas ligjit përfitonin tokën) dhe me akt noterial për secilin.

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Krujë në rigjykimin e çështjes, me vendimin nr. 483, datë 05.10.2011, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë së Rexhep Maljat si të pabazuar në ligj dhe në prova.

6. Gjykata e Apelit Tiranë, mbi ankimin e Rexhep Maljat, me vendimin nr. 1943, datë 18.07.2012, ka vendosur ndryshimin e vendimit të shkallës së parë dhe pranimin e padisë.

7. Pas dhënies së vendimit të Gjykatës së Apelit, nga dokumentet e depozituara nga kërkuesit, konstatohet se në datën 06.05.2013 ka ndërruar jetë paditësi Rexhep Malja.

8. Në datën 24.09.2013, me vendimin nr. 1246 Rep. dhe nr. 618 Kol. është lëshuar dëshmia e trashëgimisë ligjore të të ndjerit Rexhep Malja, dhe ndër trashëgimtarët e radhës së parë janë edhe kërkuesit.

9. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2014-2325, datë 03.06.2014 në dhomë këshillimi, mbi rekursin e subjektit të interesuar Flamur Muka, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 1943, datë 18.07.2012 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 483, datë 05.10.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Krujë. Në këtë vendim si palë ndërgjyqëse rezulton i ndjeri Rexhep Malja.

II

10. Kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (në vijim “Gjykata”), duke pretenduar shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë. Ata kanë parashtruar në mënyrë të përmbledhur se:

10.1. Gjykata e Lartë ka cenuar të drejtën e pronës së kërkuesve, pa një proces të rregullt ligjor, pasi Gjykata e Lartë, edhe pse ishte në dijeni të faktit që paditësi kishte ndërruar jetë, nuk ka bërë kalimin procedural sipas nenit 199 të Kodit të Procedurës Civile (KPC-ja).

10.2. Relacioni i paraqitur në Gjykatë të Lartë prej ndihmësit ligjor nuk është i nënshkruar.

10.3. Arsytimi i vendimit të Gjykatës së Lartë është në kundërshtim me ligjin, pasi kjo e fundit nuk ka marrë parasysh disponimet e nenit 191 të Kodit Civil (KC-ja).

11. **Subjekti i interesuar**, Flamur Muka, ka prapësuar në mënyrë të përmbledhur se:

11.1 Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi nuk mund të kryente kalimin procedural, pasi gjykimi, konform nenit 61 të ligjit nr. 49/2012, është bërë pa praninë e palëve, vetëm mbi bazën e dokumenteve.

11.2. Mungesa e nënshkrimit prej ndihmësit ligjor të relacionit përkatës, nuk ndikon në ligjshmërinë e procesit, sepse ky akt nuk është pjesë e vendimmarrjes.

11.3. Vendimi i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë përmbush standardin e arsytimit të vendimit, sepse përmban shkaqet që motivojnë prishjen e vendimit të apelit. Gjithashtu, ky vendim bazohet në provat e depozituara dhe ka respektuar ligjin material e procedural.

12. **Subjekti i interesuar**, ZVRPP-ja Krujë, me shkresën nr. 365/1 prot., datë 03.03.2015, informon se nga të dhënat e regjistrave rezulton se në emër të shtetasit Rexhep Malja figuronte e regjistruar pasuria nr. 390/18, vol. 7, fq. 23, arë me sipërfaqe 9100 m², e cila në vitin 2002 i ka kaluar në pronësi shtetit dhe më pas ka kaluar në emër të shtetasit Flamur Muka, i cili ka kryer disa transaksione në favor të të tretëve.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

13. Në analizën e pretendimeve të kërkuesve, Gjykata rithekson se vlerësimi i saj përqendrohet vetëm në ato pretendime që kanë të bëjnë me të drejtën për një proces të rregullt ligjor dhe, në kontekstin e çështjes në shqyrtim, në aspektin e detyrimeve që u ngarkon gjykatave të juridiksionit të zakonshëm respektimi i standardeve kushtetuese. Në këtë drejtim Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesve se

relacioni i ndihmësit ligjor nuk është i nënshkruar, nuk hyn në juridiksionin kushtetues, përderisa kërkesit nuk kanë përcaktuar se cilat parime kushtetuese që kanë të bëjnë me procesin e rregullt ligjor janë cenuar si rezultat i kësaj shkeljeje. Për pasojë, në vijim, Gjykata vlerëson të ndalet në pretendimin për cenimin e së drejtës për të marrë pjesë në gjykim, si dhe në pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

A. Për pretendimin për cenimin e së drejtës për të marrë pjesë në gjykim

14. Kërkesit pretendojnë se Gjykata e Lartë u ka cenuar të drejtën e pronës pa një proces të rregullt ligjor, pasi nuk ka bërë kalimin procedural sipas nenit 199 të KPC-së, edhe pse ishte në dijeni të faktit që paditësi kishte ndërruar jetë.

15. Subjekti i interesuar, Flamur Muka, prapëson se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi nuk mund të kryente kalimin procedural, pasi gjykimi, konform nenit 61 të ligjit nr. 49/2012, është bërë pa praninë e palëve, vetëm mbi bazën e dokumenteve.

16. Gjykata në jurisprudencën e saj konstante ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave. Konkretisht, e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshme të individit. Pra, e drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim, u paraprin të drejtave të tjera, pasi, nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës, në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjakë në raport me palën kundërshtare (*shih vendimet nr. 31, datë 26.05.2014; nr. 18, datë 23.04.2013; nr. 34, datë 25.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në këtë aspekt në jurisprudencën kushtetuese e drejta për të marrë pjesë në gjykim nuk është konsideruar si një e drejtë formale, ku palëve t'u garantohet thjesht prania fizike gjatë procesit civil, përkundrazi duhet që gjykata gjatë gjykimit t'u japë mundësi të barabarta palëve, në përputhje me legjislacionin procedural, për të paraqitur argumente dhe prova në mbrojtje të interesave të tyre. Edhe parimi i kontradiktoritetit, i parë në këndvështrimin e barazisë së armëve në procesin civil, është një evolucion logjik i së drejtës së palës për të marrë pjesë në gjykim dhe për t'u trajtuar në mënyrë të drejtë dhe të barabartë nga një gjyqtar (arbitër) i drejtë dhe i paanshëm, i cili u garanton të dyja palëve të njëjtat mundësi për të shpalosur provat dhe argumentet e tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njërës palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 31, datë 26.05.2014; nr. 18, datë 23.04.2013; nr. 34, datë 25.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimet nr. 31, datë 26.05.2014; nr. 18, datë 23.04.2013; nr. 34, datë 25.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në rastin objekt shqyrtimi, Gjykata vëren se nga materialet e dosjes gjyqësore rezulton se pas paraqitjes së rekursit nga ana e subjektit të interesuar Flamur Muka dhe kundërrekursit nga ana e të ndjerit Rexhep Malja, ky i fundit në datën 06.05.2013 ka ndërruar jetë. Në datën 24.09.2013 është bërë lëshimi i dëshmisë së trashëgimisë ligjore. Në datën 04.03.2014, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, bazuar në nenin 61, pika 2, të ligjit nr. 49/2012, ka vendosur shqyrtimin e çështjes në dhomë këshillimi në datën 25.03.2014. Kjo seancë është shtyrë për në datën 03.06.2014 për moskonfirmim të njoftimit të palëve ndërgjyqëse. Rezulton, gjithashtu, se fletëthirrja për seancën e datës 03.06.2014 në adresë të

Rexhep Maljat është nënshkruar nga avokat Ilir Selenica, i cili shkruan: *“Mora dijeni. Rexhep Malja ka ndërruar jetë”*.

20. Pavarësisht sa më lart, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në seancën e datës 03.06.2014 shprehet se Rexhep Malja *“ka marrë dijeni rregullisht sipas ligjit”*. Për më tepër, vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë ka si palë paditëse të ndjerin Rexhep Malja. Pra, rezulton se Gjykata e Lartë, edhe pse ka pasur dijeni të faktit që paditësi Rexhep Malja ka ndërruar jetë, nuk ka marrë asnjë masë për të bërë kalimin procedural sipas nenit 199 të KPC-së. Për më tepër, Gjykata e Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë (që kishte pranuar padinë e trashëgimlënësit të kërkuesve) dhe lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Krujë (që kishte rrëzuar padinë e trashëgimlënësit të kërkuesve).

21. Në jurisprudencën e kësaj Gjykate moskrijimi i drejtë i ndërgjyqësisë është cilësuar si shkelje e standardeve për një proces të rregullt ligjor dhe është analizuar në drejtim të shkeljes së parimit të kontradiktoritetit në gjykim, si edhe në atë të barazisë së armëve (*shih vendimet nr. 14, datë 15.04.2003 dhe nr. 13, datë 18.05.2006 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithsesi, Gjykata ka vlerësuar se pretendimi i mosformimit të drejtë të ndërgjyqësisë duhet analizuar në aspektin e lidhjes së drejtpërdrejtë që ka ekzistenca e shkeljes ligjore me vetë kërkuesin, si dhe të ndikimit që kjo shkelje mund të ketë sjellë mbi ecurinë e procesit gjyqësor (*shih vendimin nr. 13, datë 18.05.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Gjykata vlerëson se nisur nga kompetencat që ka Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në shqyrtimin e çështjes edhe në dhomë këshillimi, si dhe bazuar në vendimarrjen e tij në rastin objekt shqyrtimi (rrëzimin e kërkesëpadisë të trashëgimlënësit të kërkuesve), ky Kolegj duke mos respektuar detyrimet që burojnë nga neni 199 i KPC-së për kalimin procedural, ka cenuar të drejtën e kërkuesve për të marrë pjesë në gjykim dhe si pasojë ka cenuar edhe parimin e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve. Prandaj Gjykata arrin në përfundimin se ky pretendim i kërkuesve është i bazuar.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

23. Kërkuesit pretendojnë se Gjykata e Lartë ka zbatuar në mënyrë të gabuar ligjin material, duke e njohur subjektin e interesuar si pronar të truallit. Sipas kërkuesve refuzimi i marrjes në pronësi të pronës në fjalë nuk është bërë konform nenit 191 të KC-së, pasi nuk është hequr dorë prej saj nga të gjithë anëtarët e familjes bujqësore, që kanë përfutur sipas legjislacionit në fuqi, dhe me akt noterial për secilin.

24. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur në mënyrë të vazhdueshme se vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes, si dhe interpretimi i ligjit janë kompetenca të gjykatave të sistemit gjyqësor të cilat nuk mund të jenë objekt i gjykimit kushtetues. Gjykata ka në kompetencën e saj vlerësimin nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim për një proces të rregullt ligjor dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave, interpretim të ligjit dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të sistemit gjyqësor (*shih vendimin nr. 19, datë 02.04.2012; nr. 26, datë 15.12.2008; nr. 7, datë 27.04.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Gjithashtu, Gjykata për vendimet e dhëna nga Gjykata e Lartë në dhomë këshillimi dhe referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka theksuar se vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i kolegjit për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 19, datë 19.07.2005 dhe nr. 22, datë 06.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuesve ka të bëjë me mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes dhe nuk lidhet me cenimin e ndonjë të drejte të procesit të rregullt ligjor, për rrjedhojë nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

27. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesve për cenimin e së drejtës për të marrë

pjesë në gjykim është i bazuar dhe se kërkesa e tyre lidhur me këtë pretendim duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “f”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2014-2325(372), datë 03.06.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Fatos Lulo

Anëtar kundër: Sokol Berberi